Список використаних джерел

1. Українці вважають корупцію найбільшою загрозою для національної безпеки; http://old.razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=5899.
2. Всеукраїнського муніципального опитування; ftp://91.142.175.4/nazk_files /doslidzhennya/50.pdf.
3. Стан корупції в Україні: Порівняльний аналіз загальнонаціональних досліджень 2007, 2009, 2011 та 2015 рр.; file:///D:/Users/User/Downloads/CorruptionFULL_2015_Ukr_for-public %20(1).pdf.

Акімов Олександр Олексійович,
начальник відділу правового забезпечення Національної служби посередництва і примирення, кандидат наук з державного управління, доцент

КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

За роки незалежності корупція в Україні планомірно вразила всю сферу державного управління, перетворившись на її характерну особливість, та призвела до викривлення характеру і стимулів соціально-економічного зростання.

Об’єктивно можна констатувати, що, незважаючи на існування в Україні антикорупційної стратегії та плану дій, а також низки законів, серед яких найбільш важливими є новий Кримінальний процесуальний кодекс, закони України «Про правила етичної поведінки», «Про адміністративні послуги», зміни до антикорупційного законодавства щодо криміналізації корупції, встановлення відповідальності юридичних осіб щодо конфлікту інтересів, у державі не вдалося вибудувати цілісну антикорупційну інфраструктуру: ні в аспекті формування політики, ні в частині законодавства, ні щодо інституційного забезпечення [5, с. 3].

Так науковець М.І. Флейчук у роботі «Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації» обґрунтувала концептуальні основи моделі та стратегії системної протидії корупції і детінізації економіки в процесі збалансованого соціально-економічного розвитку, стратегічною метою якого визначено покращання якості життя та людського капіталу, забезпечення пропорційності економічного зростання з урахуванням критеріальних обмежень економічної безпеки, вичерпання ресурсів, інтересів майбутнього, несприятливих внутрішніх та зовнішніх чинників впливу, і тактичною – досягнення динамічної конкурентоспроможності на різних рівнях ієрархії управління економікою [1, с. 34]. П. Мауро, досліджуючи вплив корупції на показники соціально-економічного розвитку, дійшов

висновку, що високий рівень корупції у сфері державного управління позбавляє доцільності індивідуальну антикорупційну боротьбу і веде до появи «несприятливої» рівноваги, яка характеризується постійним рівнем корупції, низькими обсягами інвестицій і слабкими темпами економічного зростання [2, с. 4]. С. Роуз-Аккерман, аналізуючи реформування державної служби, визначає негативний вплив хабаря, подарунків, чайових та роздачі державних посад на економічний розвиток [3, с. 2–3]. Р. Маркс у своїй книзі «Капітал. Прикінцева промова для людей» стосовно проблеми корупції підкреслює, що тільки демократичним конституційним державам з урядом, контрольованим парламентом, незалежними судами та вільною пресою досі вдавалося розв'язати проблему корупції на тривалу перспективу [4, с. 264–265]. В Альтернативному (тіньовому) звіті про виконання Україною рекомендацій, наданих за результатами третього раунду оцінювання в рамках Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі ОЕСР для країн Східної Європи та Центральної Азії, відзначено, що з 2010 р., з часу другого раунду моніторингу АКМ ОЕСР, корупція в Україні набула ще більш загрозливих форм та масштабів і стала настільки нестерпною для українців, що перетворилась на один із ключових чинників масових протестів, що відбулися в Україні в листопаді 2013 р. – лютому 2014 р. [5, с. 3].

Корупція – це антисоціальне, протиправне явище, яке виникає при реалізації чиновниками своїх владних повноважень для задоволення власних інтересів (інтересів третіх осіб), особистого збагачення, здійснення, сприяння чи приховування корупційних дій. Це явище стало загрозою для економічної безпеки держави, оскільки його руйнівна дія проявляється в падінні міжнародного престижу й авторитету країни, руйнування морально-духовних засад суспільства, бюрократизації й корумпованості публічних службовців та зростання рівня злочинності.

Так, науковець Кохан Г.В. відзначає, що корупція є явищем, яке наявне в будь-якій країні світу та підкреслив те, що «вона є і в Україні, і де завгодно» [6, с. 4].

Важко не погодитись із науковцем Серьогіним С.М. в тому, що корупція бере початок із зародженням державності і відображає суперечність між недостатністю ресурсів до задоволення власних потреб і прагнення окремих посадових осіб використати власне становище з метою якнайповнішого задоволення особистих потреб та потреб найближчого оточення [9, с. 3].

В Законі України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року корупцію визначено як використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам

з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [7].

Ще однією категорією, яку часто ототожнюють з корупцією є поняття «лобіювання», проте на нашу думку ототожнення понять «корупція» і «лобіювання» не є правильним. В Україні поняття «лобізм» набуло негативного відтінку і асоціюється із проштовхуванням олігархами власних інтересів. Проте якщо корупція – це використання владних повноважень чиновниками для досягнення особистої вигоди чи на користь третіх осіб, то лобіювання – це політична технологія; цілеспрямована діяльність або тиск неурядових організацій, бізнес-структур чи організованої групи громадян на законодавців й чиновників з метою прийняття певного рішення або закону. Тобто, це є не тільки представництво інтересів бізнесових структур, а й інтересів всіх зацікавлених сторін, громадських організацій, бізнес-асоціацій тощо. Саме тому інститут лобіювання необхідно вивести з тіні в межі законодавчого поля, оскільки лобіювання в тій чи іншій мірі несе корупційні ризики. Прийняття закону, що регулюватиме зазначену сферу сприятиме не тільки чіткому поділу приватного й публічного, а й примусить бізнес вести прозору комунікацію з органами влади.

На сучасному етапі корупція є однією з ключових загроз економічній безпеці, оскільки гальмується соціально-економічний прогрес, процес утвердження демократичних засад громадянського суспільства, обмежує реалізацію прав і свобод людини і громадянина. Недосконалість правових норм заперечує принцип верховенства права, відбувається утиск свободи слова, що породжує недовіру громадян через зневіру у можливість справедливого і чесного вирішення питань. Корупція впливає негативно і на імідж країни на міжнародній арені, що веде до зниження місця у міжнародних рейтингах що веде до зменшення обсягів закордонних інвестицій в економіку України.

Корупція як системне та комплексне явище може гарантувати бізнес-структурам отримання державного або муніципального замовлення, забезпечуючи стабільне джерело фінансування підприємницької діяльності (виграний тендер, участь в реалізації певної програми або інвестиційного проекту). Корупція дає можливість навмисно створювати перешкоди для бізнесу, штучно обмежуючи його пропозицію та отримуючи при цьому значну вигоду. Така ситуація в економічній теорії визначається як формування монопольного прибутку, або монопольної ренти [8, с. 22].

З метою протидії корупції та забезпеченню економічної безпеки держави слід, насамперед, забезпечити роботу незалежних антикорупційних органів (НАБУ, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури), налагодити систему електронного декларування й активізувати роботу НАЗК в частині вчасного та повного розкриття інформації в е-деклараціях. Крім того, поряд з виконанням своїх безпосередніх функцій антикорупційні органи мають співпрацювати між собою і уникати конфліктних ситуацій, особливо що стосується притягнення до відповідальності високопосадовців. Тобто, забезпечити

реалізацію принципу невідворотності покарання для осіб, які вчинили корупційний злочин або подали неправдиву інформацію в декларації, в тому числі якісно знизити рівень кількості внесення застав за таких осіб й таким чином, зменшити можливість чиновника уникнути ув'язнення.

Таким чином можемо зробити висновки. що одним із заходів забезпечення подолання корупції в органах публічної влади є прозорість їх діяльності, а головне – повернення довіри населення до чиновників через зменшення бюрократизації, зменшення черг до кабінетів високопосадовців через впровадження електронних приймалень і обробки звернень громадян у швидші строки. Проте слід пам'ятати, що корупція присутня і зі сторони влади, і зі сторони громадян. Тому поряд з боротьбою з корумпованістю чиновників слід працювати із підвищенням якості правової освіти громадян. Прихована небезпека цього явища полягає у тому, що корупція як суспільне явище викликає «звикання» до того, що вона існує у всіх сферах життя людини та стала «нормою життя».

Список використаних джерел

1. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки : теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації / М. І. Флейчук. – Львів : Ахілл, 2008. – 660 с.
2. Mauro P. The persistence of corruption and slow economic growth / P. Mauro // IMF Working Paper N 02/213. – Washington: International Monetary Fund, 2002. – 23 p.
3. Роуз-Аккерман С. Коррупция и государство. Причины, следствия, реформы / С. Роуз-Аккерман ; пер. с англ. О. А. Алякринского. – М. : Логос, 2003. – 356 с.
4. Маркс Р. Капітал. Прикінцева промова для людей / Р. Маркс : пер. з нім. І. Андрущенко. – К. : Темпора, 2013. – 296 с.
5. Альтернативний (тіньовий) звіт про виконання Україною рекомендацій, наданих за результатами третього раунду оцінювання в рамках Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі ОЕСР для країн Східної Європи та Центральної Азії. Результати громадської оцінки станом на лютий 2014 [Електронний ресурс] / за заг. ред. Р. Рябошапка, О. Хмари. – Режим доступу : http://tiukraine.org/what-we-do/research/4653.html.
6. Кохан Г. В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз: моногр. Київ: НІСД, 2013. 232 с.
7. Про запобігання корупції. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18.
8. П'ясецька-Устич С. В. Феномен корупції в Україні (політико-економічний аналіз). Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 14. 2016. С. 20–25.
9. Серьогін С. М. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством: монографія. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2003. 456 с.